

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ В РОЗРІЗІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Ковальчук І.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри історії, теорії держави і права
та державного будівництва
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна*

У 2017 році, після завершення всіх необхідних процедур щодо ратифікації, Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони почала діяти в повному об'ємі. Ця Угода ще до моменту її повної ратифікації давала відчутні результати.

Складно буде заперечувати, що незважаючи на всі складнощі імплементації положень Угоди про асоціацію, політичну та економічну нестабільність, в умовах збройної агресії та часто відсутності політичної волі керівництва держави, за останній рік Україна досягла значного прогресу та вагомих успіхів. Незважаючи на складні виклики та перешкоди, Україна впевнено не лише декларує, але й просувається в напрямі європейської інтеграції. Це говорить про силу європейської мрії українського народу, яка дозволяє будувати нову та сучасну країну незважаючи на складнощі.

Основними та пріоритетними напрямками реалізації положень політичної асоціації є проведення в Україні ряду реформ: конституційної та виборчої реформи; впровадження регіональної політики європейського зразка; реформа системи запобігання та боротьби з корупцією та реформа у сфері державного управління.

Одним з найбільш актуальних в розрізі імплементації норм європейського державного урядування та адміністрування територій є процес поновлення колись розпочатої конституційної реформи шляхом інтеграційного, інклюзивного та представницького процесу, зокрема за допомогою активних консультацій з громадянським суспільством, відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії, включаючи законодавчі кроки, спрямовані на внесення змін до Конституції для децентралізації влади та проведення судової реформи.

При цьому необхідно розуміти, що зроблені на сьогодні зміни до законодавства, це лише початок. Ще достатньо тривалий час необхідно буде продовжувати роботу над усуненням застарілих, часто ще радянських, стандартів і правових норм, доопрацюванням існуючих та створенням нових норм права. Протягом 2014–2017 років Україна скасувала 14475 таких застарілих нормативних актів. Триває кропітка робота над гармонізацією національних стандартів і технічних регламентів з європейськими та міжнародними. Країна стрімко змінюється і наближається до ЄС. У процесі реалізації Угоди починають вирішуватися проблеми, які роками лише консервувалися [2, с. 4].

У 2017 році Україна помітно просунулась у реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Так, зокрема, у сфері децентралізації прийнято низку важливих законів, якими визначено: статус старост, коло повноважень, а також підстави та порядок дострокового припинення повноважень (Закон України № 1848-VIII); порядок добровільного приєднання територіальних громад до вже утворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ) (Закон України № 1851-VIII); особливості об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів (Закон України № 1923-VIII); щодо добровільного приєднання територіальних громад

сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення (Закон України № 2379-VIII).

Продовжується процес добровільного об'єднання територіальних громад. За рік кількість ОТГ зросла майже вдвічі – з 366 до 731 громад (з них 26 очікують на призначення перших виборів). За даними за даними Держстату станом на 01.05.2018 року 3399 територіальних громад об'єдналися у 731 ОТГ (31,1% від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015 р.), при цьому 7540 територіальних громад залишаються необ'єднаними (68,9% від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015 р.), тому проблема і досі лишається актуальною.

Завдяки фінансовій децентралізації відчутно зросли доходи місцевих бюджетів, зокрема власні доходи зросли на 45,4 млрд. грн. або 31% (порівняно з 2016 роком), а частка місцевих бюджетів (включаючи трансферти) вперше сягнула майже 50% від зведеного бюджету. Крім того, більш ніж удвічі збільшилася державна підтримка територіальних громад – із 7,3 до 16,1 млрд. грн. Вирішити питання зміни системи органів влади на районному рівні, перерозподілу та розмежування повноважень і ресурсів, а також меж самих районів, має зареєстрований у Верховній Раді законопроект № 6636 [2, с. 10].

При цьому, не варто забувати, що це лише часткова реалізація реформи, повне її втілення стане можливим лише після внесення відповідних змін до Конституції України, а також прийняття нових законів щодо адміністративно-територіального устрою, діяльності префектів, служби в органах місцевого самоврядування тощо.

Співпраця з ЄС у питаннях регіональної політики сприятиме розширенню можливостей місцевих та регіональних органів влади для створення стимулюючих програм розвитку окремих регіонів, що потребують державної підтримки. Імплементация стандартів ЄС у національне законодавство та практику приведе до більшої децентралізації влади та оптимізації розподілу владних повноважень та відповідальності між різними рівнями влади [1, с. 126].

Крім того, у період реформ децентралізації повинні зрости вплив і відповідальність місцевих органів влади (зокрема, в частині надання преференцій за користування земельною ділянкою, оренди будівельних споруд тощо) щодо розвитку індустріальних парків, адже їх функціонування в регіоні сприяє забезпеченню потреб місцевих громад у створенні тисяч нових високопродуктивних робочих місць, оновленні інфраструктури, залученні інвестицій та, врешті-решт, наповненні місцевих бюджетів податковими надходженнями від розвитку виробництва [3, с. 180].

Таким чином, до беззаперечних успіхів та вже реалізованих етапів реформи децентралізації варто віднести: підготовлені та узгоджені конституційною комісією, що була створена Указом Президента України, проекти змін до Конституції у частині децентралізації влади та місцевого самоврядування; відповідно до звітів Кабінету міністрів України та Національної ради реформ, визнано, що зміни до Конституції у частині децентралізації влади та правосуддя відповідають європейським стандартам. Разом з тим, Верховній Раді так і не вдалось остаточно схвалити проект змін до Конституції України щодо децентралізації влади.

Отже, з часу підписання Угоди про асоціацію Україна проводить активні внутрішньополітичні перетворення за європейськими стандартами в галузях конституційної реформи, децентралізації влади, боротьби з корупцією та державного управління. У співробітництві й за спільно розробленим з Європейським Союзом планом впроваджується політична частина Асоціації з урахуванням верховенства права, демократичного розвитку та належного врядування. Проте необхідно зазначити і повільність та неузгодженість як загальної реформи децентралізації так і її секторальних напрямків, таких як освітня, медична, бюджетна, адміністративна реформи та інші.

Література:

1. Економічна складова угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / за ред. І. Бураковського та В. Мовчан; Інститут економічних досліджень і політичних консультацій. – К., 2014. – 141 с.
2. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eu-ua.org/sites/default/files/imce/layout_16_02_final.pdf.
3. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості: наукова доповідь / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця та чл.-кор. НААН України Т.О.Осташко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». – К., 2016. – 184 с.
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, (ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
5. Kovalchuk I. Problems and prospects of decentralization reform in Ukraine at the present stage // I. Kovalchuk // Modern Science. – 2017. – № 1. – С. 143-150.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ І ЄС У СФЕРІ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Кострюков С.В.

доктор філософських наук, доцент,

доцент кафедри цивільного, господарського та екологічного права

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

м. Дніпро, Україна

В Україні питання правового регулювання відновлювальних джерел енергії мають досить малу історію і знаходять відображення в законодавстві протягом останніх п'ятнадцяти років у вигляді Законів України: «Про альтернативні джерела енергії» [1], «Про ринок електричної енергії» [2], «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів» [3], а також різноманітних підзаконних нормативно-правових актів.

Новим поштовхом для розвитку права країни у цьому напрямку стала Угода про асоціацію України з Європейським Союзом (далі у тексті – ЄС), що вимагає від країни активних дій у сфері реформування енергетичної сфери у бік розвитку альтернативної енергетики. Незважаючи на те, що деякі аспекти енергетичного співробітництва України та ЄС були визначені ще Угодою про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 10.11.1994 р. [4], Планом дій «Україна ЄС» Європейська політика сусідства від 12.02.2005 р. [5] та ін., наріжним каменем становлення дієвої співпраці України та ЄС в сфері енергетики слугував прийнятий 01.12.2005 р. Меморандум між Україною та ЄС про порозуміння щодо співробітництва в енергетичній сфері [6]. Так, з огляду на мету забезпечення поступової економічної інтеграції і поглиблення політичної співпраці України з ЄС в документі акцентується увага на необхідності впровадження Україною *acquis* ЄС у сфері енергетики (пар. 4 Преамбули). Більш того, як зазначається в Меморандумі, зважаючи на спільність проблем диверсифікації та безпеки постачання енергоресурсів, ядерної безпеки, реформування енергоринку, розвитку і